

Sledil je popoldanski del zasedanja generalne skupščine; začel se je z uvodnim nagovorom novega predsednika MAS-a Martina Berendseja. Glavni poudarki njegovega govora so bili, da je po obdobju konsolidacije znotraj MAS-a prišel čas, da se MAS pozornost namení spremembam v družbi za partnerstva in povezave s tistimi, s katerimi MAS povezujejo skupni interesi, da bo MAS s prenovljeno globalno mrežo lahko uspešno odgovoril na izzive časa. Poudaril je pomen sekcij in branž. Cilj predsedovanja bo krepitev partnerstev z UNESCOm, Združenimi narodi, komisijo za človekove pravice, OECD-jem, Svetovno banko, IMF-om itd. Pomembno je doseči tudi večjo podporo politikov. Tem je tudi namenjena Splošna deklaracija o arhivih. Končal je z mislijo, ki jo je izrekel Dirk Graswinckel: »Arhivist je oseba, ki misli predvsem na prihodnost«. Sledili so še kratek pozdravi na novo izvoljenih podpredsednikov MAS-a.

Generalna skupščina je potem sprejela pravila nove sekcije mestnih in regionalnih arhivov in možnosti članstva tudi za druge skupine zunaj dosedanjih kategorij. S tem bi bil dodatno priznan pomen mestnih in regionalnih arhivov, ki jih imajo ti tudi v lokalnem okolju. Generalna skupščina je potrdila, da je treba nadaljevati pripravo sprememb konstitucij in drugih pravilnikov, ki se nanašajo na bodoče članstvo (tako imenovano A-3) mestnih in regionalnih arhivov v MAS-u. Dokončna odločitev bo sprejeta naslednje leto v Toledu.

Generalna skupščina je sprejela finančni načrt MAS za leto 2011. Sprejet je bil tudi načrt za analizo možnosti za pridobivanje sponzorskih prihodkov MAS. Analizo in predloge bosta pripravili poslovni šoli iz Pariza in Šanghaja.

Po razpravi je bila v okviru 21. točke dnevnega reda generalne skupščine sprejeta dokončna verzija Splošne deklaracije o arhivih. Pomemben dokument naj bi postal ena temeljnih usmeritev za arhivsko politiko. Deklaracijo bo uvrstil na svojo skupščino tudi UNESCO, da bo s tem pridobila tudi status deklaracije UNESCO.

Obravnavani so bili tudi poročila o stanju arhivov na Haitiju in kratkoročni ter dolgoročni načrti za pomoč in rekonstrukcijo arhivov po potresu.

Potrjeni so bili novi člani MAS-a. Pred koncem je sledilo še povabilo na CITRO 2011 v Toledo v Španiji.

Kar zadeva spremljevalni program je bil posebno zanimiv obisk Državnega arhiva Norveške; ta ima vsa arhivska skladišča v skali globoko pod zemljo (seveda primerno izolirana).

Matevž Košir

**Mednarodna konferenca »20 let delovanja Mednarodnega arhivskega raziskovalnega tabora«
Nemzetközi konferencia »20 éves a szlovén-magyar nemzetközi Levéltári Kutatótábor«, 24. in 25. szeptember 2010**

Letos mineva natanko 20 let od organizacije prvega mednarodnega arhivskega raziskovalnega tabora. Zaradi tega so se organizatorji odločili, da je prav, da je visoki jubilej tudi primerno zaznamovan z dvo-dnevno mednarodno konferenco ter strokovno ekskurzijo. Konferenca je bila del projekta Evropske unije, in sicer Skupna bogastva naše preteklosti – živa dediščina / Múltunk közös értékei – élő örökségünk. Potekala je v Monoštru, Zalaegerszegu, Dobrovniku in Lendavi. Na konferenco so bili povabljeni vsi, ki so v preteklih dvajsetih letih sodelovali pri organizaciji taborov, ter nekdanji udeleženci taborov.

Z obiskom in pozdravom nas je počastil tudi g. Drago Šiftar, generalni konzul Republike Slovenije na Madžarskem. V naši družbi je bil že četrtrič, saj je bil v svojem mandatu reden obiskovalec arhivskih taborov. Mladim udeležencem tabora in organizatorjem je zaželel še veliko taborov in predvsem užitka pri raziskovalnem delu na terenu. Pozdrave iz slovenskega ministrstva za kulturo je prenesel g. László Göncz, poslanec v slovenskem parlamentu, ki je bil kar osemnajst let reden obiskovalec in spremljevalec taborov. Zahvalil se je vsem, ki so v preteklih dvajsetih letih kakorkoli sodelovali pri organizaciji. Po njegovem mnenju je bil tabor v preteklosti pomemben tudi zato, ker se je rojeval hkrati z demokratičnimi spremembami v tem prostoru in osamosvojitvijo Republike Slovenije. Zaradi teh taborov je postalo tudi razmišljanje o zgodovini, manjšinski skupnosti, manjšinskih politikah in vzgajanju mladine oz. vključevanju le-te v tovrstne dejavnosti drugačno. Po njegovi oceni je bil prav to najpomembnejši dosežek tabora v širšem pomenu. Zato so lahko vsi resnično ponosni na teh dvajset let. Organizatorjem je zaželel uspešne, pomembne in odmevne tabore.

Prvi dan konference je minil v znamenju referatov; strokovni vodje in nekdanji udeleženci tabora so predstavili tabor iz različnih zornih kotov – strokovnega, pedagoškega, raziskovalnega, vzgojnega. Na programu je bilo devet referatov. Prispevali so jih András Bertalan Székely (ministrstvo za upravo in pravosodje v Budimpešti): *Slovensko-madžarski odnosi po tranziciji s posebnim ozirom na narodnost*, dr. László Göncz (poslanec madžarske narodne skupnosti v slovenskem parlamentu): *Nekaj misli o delu in vrednotah slovensko-madžarskega mednarodnega raziskovalnega tabora z 20-letno preteklostjo*, dr. László Németh Sándor (Državni arhiv Madžarske v Budimpešti): *Zgodovina iz »žabje perspektive« oziroma strokovni (arhivski) prispevek arhivskih raziskovalnih taborov*, dr. Peter Pavel Klasinc

Udeleženci konference.

(Mednarodni inštitut arhivskih znanosti v Trstu in Mariboru): *Mednarodni arhivski raziskovalni tabor 1991–2000*, Gordana Šoveš Lipovšek (Pokrajinski arhiv Maribor): *Vojna kot usoda. Dopisovanje med zakoncem iz Motvarjevcev v času 1. svetovne vojne*, Adrián Takács (Dvojezična osnovna šola Jožefa Košiča Gornji Senik): *Arhiv in šola oziroma lokalno-zgodovinski in izobraževalni vidiki slovensko-madžarskega mednarodnega arhivskega raziskovalnega tabora*, Majda Anders (Gimnazija Murska Sobota): *Sodelovanje dijakov soboške gimnazije na mednarodnem arhivskem raziskovalnem taboru*, dr. Slavica Tovšak (Pokrajinski arhiv Maribor): *Mednarodni arhivski raziskovalni tabor – kako naprej?*, dr. Zoltán Paksy (Arhiv županije Zala): *O prihodnosti slovensko-madžarskega mednarodnega arhivskega raziskovalnega tabora. Strokovno razvojni koncept*.

Po referatih je bilo na vrsti slovesno odprtje razstave v slavnostni dvorani mestne hiše v Zalaegerszegu. Endre Gyimesi in dr. Peter Pavel Klasinc, začetnika taborov iz Zalaegerszega in Maribora, sta se spominjala začetkov in dogodkov prvih taborov. Večer je minil predvsem v znamenju spominov, pripovedovanj različnih zgodb in pripetljajev.

V okviru konference je za naslednji dan bil predviden izlet v nekatere kraje, kjer so v preteklosti potekali tabori. Najprej smo se ustavili na Dvojezični osnovni šoli Dobrovnik. Namestnica ravnateljice nas je seznaniła s sistemom dvojezičnih šol v Sloveniji.

Da bi začutili utrip šole, ki deluje v slovensko-madžarskem okolju, so se učenci predstavili z eno slovensko in eno madžarsko kulturno točko. Po šoli smo ogled nadaljevali v hiši Györgya Dobronokija, v kateri je urejena etnografska zbirka Dobronika. Hiša je posvečena jezuitu iz 17. stoletja Györgyu Dobronokiju; ime je dobil po rojstnem kraju Dobrovniku (Dobrovnik je madžarsko Dobronak). Bil je prvi rektor trnavske univerze, ki jo je sicer ustanovil estergomski nadškof Péter Pazmány.

Potem smo odšli v Lendavo in se ustavili v Bánffy centru. Center deluje v okviru Zavoda za kulturo madžarske narodnosti, svoje ime pa je dobil po znani dolnjelendavski aristokratski družini, ki je bila ena najznačilnejših rodbin Madžarske v 17. stoletju in je bila nepogrešljiv mecen in spodbujevalec kulture v Lendavi. Center Bánffy je pomemben kulturni »izvir«, ki ga radi obiskujejo vsi, tako domačini kakor turisti, ki jih zanimajo madžarske knjige in časniki, bogati umetniški in poljudnoznanstveni programi, pa tudi obiskovalci, ki si želijo zgolj privoščiti dobro kavo in slastno pecivo, hkrati pa občutiti ozračje meščanskega življenja.

Tudi razpoloženje na konferenci je bilo ves čas enkratno. Zanimivo se je bilo spominjati vsega, kar se je zgodilo v teh dvajsetih letih tabora. Prenekateri žalostne družinske zgodbe, ki smo jih spoznali na taboru, pogled na zgodovinske dogodke iz različnih

zornih kotov (slovenskega in madžarskega), smešne dogodivščine, nova prijateljstva, ki so se spleta in so živa še po dvajsetih letih, veliko nekdanjih udeležencev, ki so se odzvali našemu povabilu in si želijo ponovnega srečanja že čez pet let ... Vse to in še več kaže, da je imel tabor pravo poslanstvo – in vse tri arhive (mariborskega, sombotelskega in zalskega) obvezuje, da bodo z delom nadaljevali.

Gordana Šöveš Lipovšek

Poročilo o nadaljevanju šolanja, namenjeno spoznavanju konserviranja fotografij in fotografskih zbirk v Srednji, Vzhodni in Južni Evropi, Bratislava 2010

Šolanje, namenjeno spoznavanju konserviranja in restavriranja fotografij in fotografskih zbirk, za območja Srednje, Vzhodne in Južne Evrope so organizirali: Gettyjev konservatorski inštitut (Getty Conservation Institut, GCI, Los Angeles), Akademija za likovno umetnost in oblikovanje v Bratislavi (AFAD) in Slovaška narodna knjižnica (SNL Martin).

Glavni namen šolanja je razvoj ali dopolnjevanje strokovnih znanj iz konserviranja in restavriranja fotografij in fotografskih zbirk.

Šolanje za pridobitev teoretičnega in praktičnega znanja ter spretnosti, potrebnih pri konserviranju in restavriranju fotografij in fotografskih zbirk, je zaradi kompleksnosti trajalo tri leta in je bilo oblikovano tako, da je združevalo tradicionalno podajanje snovi v klasičnem razredu kot tudi učenje na daljavo z mentorji.

Po uspešno opravljenih pisnih nalogah v minulem šolskem letu sem bila ponovno sprejeta na dva tedna trajajoči tretji model šolanja v klasičnem razredu z naslovom Osnove konserviranja in restavriranja fotografij. Šolanje je potekalo od 26. julija do 6. avgusta 2010 v prostorih Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Bratislavi.

Udeleženci na letošnjem šolanju smo bili isti kot prejšnji dve leti z različnimi poklici: arhivisti, kustosi, menedžerji, konservatorji restavradorji za papir, fotografi in iz različnih ustanov, kot so muzeji, knjižnice, neprofitne organizacije ter arhivi. Izbrani kandidati smo bili iz desetih držav: Bolgarije, Češke, Hrvaške, Madžarske, Makedonije, Poljske, Romunije, Slovaške, Srbije in Slovenije. Letos so se nam na šolanju v razredu pridružili tudi posamezni udeleženci, ki so bili povezani s slovaško akademijo.

Profesorji tretjega modela so bili vodilni strokovnjaki s področja fotografij in fotografskih zbirk: Dušan Stulik, znanstvenik, GCI, Art Kaplan, znanst-

venik, GCI, Janka Križanova, AFAD, Tram Vo, zasebna konservatorica za fotografije, LA, Sean Charette, specialist za projekte in izobraževanje, GCI, Grant Romer konservator v muzeju George Eastman House, NY, Bertrand Lavedrine, direktor Centra za raziskovanje in konserviranje zbirk Paris (Centre des recherches sur la conservation des collections Paris) in tudi profesor v Narodnem zgodovinskem muzeju (National museum of natural history), ki je del Smitsonianovega inštituta v Washingtonu in Astrid Brandt Grau strokovnjakinja pri Evropski komisiji, ki je zadolžena za okolje, tehnologijo in onesnaženje ter kulturno dediščino, Bruselj, EU.

Program tretjega modela je vseboval te sklope: pregled zgodovine fotografij ter konserviranja in restavriranja fotografij, celostna materialna zaščita fotografskega gradiva, nadaljevanje identifikacije različnih tipov fotografij in njihovih poškodb, restavriranje poškodovanih srebrovo-želatinastih fotografij; vsak udeleženec je s predavanjem predstavil svoje delo v minulem letu in projekte, ki jih načrtuje za prihodnje, vse v zvezi s fotografijami, ter način pridobivanja evropskih sredstev iz evropskih denarnih skladov za varovanje kulturne dediščine.

Prvi teden je Grand Romer predaval o zgodovini fotografije ter o konserviranju fotografij. Poseben sklop predavanj je bil namenjen dagerotipijam: njihovi zgodovini, tehniki izdelave, dokumentiranju, preventivni materialni zaščiti, restavratskim postopkom in digitalizaciji. Na posebnem predavanju za javnost (z naslovom Something new under the Sun-Erotic Scopophilia in the Daguerreotype) je predstavil na podlagi svojih raziskovanj o dagerotipijah z erotično vsebino, ki so jih v večini naredili francoski fotografi v obdobju od leta 1841 do 1865.

Bertrand Lavedrine je svoja predavanja združil tudi s praktičnimi demonstracijami in vajami. Govorili smo o klimatskih razmerah v depojih, o materialih, primernih za shranjevanje fotografij, razmerah za razstavljanje (materiali, osvetlitev, klima), spoznali smo osnove, priporočila in standarde o digitalizaciji fotografskega gradiva.

Tram Vo in Janka Križanova sta vodili praktični del izobraževanja. Utrdili smo znanje o identifikaciji fotografij srebrovo-želatinastih, kolodijevih in albuminskih fotografijah, cianotipijah, platinastih fotografijah in solnih fotografijah ter tudi drugih.

Med letom je moral vsak udeleženec šest mesecev starati in poškodovati dvajset srebrovo-želatinastih fotografij ter jih prinesiti s seboj na izobraževanje. S temi primeri različnih poškodb na fotografijah smo se učili restavratskih metod, kako te poškodbe restavrirati. Izvajali smo površinsko čiščenje, odstranjevali lepila in lepilne trakove z različnimi raztopinami, odstranjevali kri, rjo, prali smo fotografijo v destilirani vodi in jo še izpostavili soncu, retuširali itd.